

CBS Bibliotek

Årsberetning 2005

1.1	Brugerbenyttelse	S. 1
1.1.2	Serviceændringer	S. 1
1.2	Strategiopfyldelse - satsningsområder	S. 2
1.2.1	Det elektroniske bibliotek	S. 2
1.2.2	Individualiseret forsker- og studenterkontakt	S. 3
1.2.3	Biblioteket som læringsområde og socialt område	S. 4
1.2.4	Forskningsformidling	S. 4
1.2.5	Kompetenceudvikling	S. 5
1.3	Direkte bruger kvalitet	S. 6
1.3.1	Brugernes lån af fysiske materialer	S. 6
1.3.2	www.cbs.dk	S. 6
1.4	Personale	S. 6
1.4.2	Personaleressourcer	S. 6
1.5	Finansielle ressourcer	S. 7

16. marts 2006

1.1 Brugerbenyttelse

Den samlede vækst i benyttelse fra 2004 til 2005 er på 28%. Ganske markant taget i betragtning, at der er et mindre fald i udlån af fysiske materialer (6,5%)

Udlån/materialetype	2005	2004	2003
Fysiske materialer	342.555	366.380	381.672
Elektroniske materialer i alt	1.421.036	1.014.284	742.012
- E-bøger	193.599	31.456	3.878
- E-tidsskrifter	547.287	455.919	349.858
- E-aviser	585.335	454.046	272.223
- Øvrig e-benyttelse	94.815	72.863	110.913
I alt (ekskl. fornyelser)	1.763.591	1.380.664	1.123.684

Tabel 1. Kilde: Årsstatistik 2005 B1 og B2

Særligt benyttelsen af e-bøger (inkl. working papers) har taget et markant spring, 515%. Udviklingen i benyttelsen af e-tidsskrifter har rundet mere end ½ mio. downloads, hvilket svarer til en vækst på 19%. Væksten i benyttelsen af e-aviser er også høj, nemlig 29%.

Besøgende

Det samlede besøgstal var i 2005 1.067.112, heraf 113.642 på Sprogbiblioteket (+3%) og 953.470 (-0,8%) i Økonomisk Bibliotek. Det samlede antal af besøgende er således stort set uændret.

Biblioteket vurderer, at faldet i antallet af besøgende skyldes den omfattende (læs: larmende) renovering af gulvet i stuen og på 1. sal på Solbjerg Plads i juli og august. Set over en 5-årig periode (dvs. efter indflytning på Solbjerg Plads) er antallet af besøgende steget 38%.

1.1.2 Serviceændringer

Læsepladser og studiemiljø

I foråret gennemførte biblioteket flg. markante serviceforbedringer for CBS' egne studerende:

- Etablering af 50 ekstra læsepladser på 2. sal
- Restriktioner på brugen af alle læsepladser på 2. sal, som nu kun må benyttes af CBS-studerende. Denne løsning blev forinden drøftet med CBS-bestyrelsens studenterrepræsentanter
- Flytning af gruppelæsepladser til kælderens for at imødegå accelererende støjniveau nær de individuelle læsepladser
- Justering af loungeområdet for at imødegå gruppearbejde; den hidtidige opstilling har bidraget negativt til arbejdsmiljøet i biblioteket
- De supplerende taskeskabe som blev installeret i 2. halvår af 2004 er blevet godt modtaget. Biblioteket har registreret 4.761 udlån af de 110 skabe i 2005, hvoraf knap halvdelen kan lånes i en måned (kun CBS-studerende) og de øvrige på dagsbasis af alle brugere.

Skiltning

Der er gennemført ny oversigtsskiltning i Økonomisk Bibliotek i samarbejde med Karlsson2 Grafisk Design. Projektet har også omfattet strømlining af ad hoc opslag og opfyldt bibliotekets behov for skiltning af 'påbud og forbud'. Skiltedesignet overholder CBS' generelle designmanual.

CBS' eget betalingskort

I foråret blev højskolens hidtidige kopi- og printkortløsning udskiftet med det genopladelige CBS-mønt kort. Biblioteket varetager salg af kortet, og efter en indkøbsperiode fungerer det tilfredsstillende. Kortet kan også bruges til betaling i kantinen, og på sigt skal det kunne bruges som adgangskort i den nye filial i Porcelænsøen.

Selvbetjening

Udlån på selvbetjeningsautomater og selvafhentning af reservationer blev som en del af strategien om øget brugerselvbetjening gennemført i andet halvår af 2004. I løbet af 2005 er disse tiltag blevet en selvfølge for brugerne, som har taget selvbetjeningsfaciliteterne positivt til sig. Selvbetjente transaktioner udgjorde ca. 85% af de samlede udlån/aflevering og fornyelser i 2005.

1.2 Strategiopfyldelse - satsningsområder

1.2.1 Det elektroniske bibliotek

'Det elektroniske bibliotek' har været et primært satsningsområde siden 2002, og det har naturligt nok genvundet denne plads i det strategiarbejde biblioteket har gennemført i 2005. Med et fysisk udlån på over 340.000 enheder er hverdagen ikke kun 'elektronisk' for brugerne og bibliotekets medarbejdere, men flg. indikatorer på benyttelsen af bibliotekets elektroniske services understreger tydeligt, hvor integreret satsningsområdet er:

- Antallet af downloads af e-artikler er steget 19%
- Antallet af downloadede e-bøger (ekskl. working papers) steget 34%
- Antallet af downloadede e-avisartikler er steget 29%
- Benyttelse af faktadatabaser er steget 33%
- I 2005 er databaseudvalget udvidet med 3 nye produkter: 'Factiva', 'Navne, Numre & Erhverv' og 'World Competitiveness Yearbook'.

Det er i øvrigt interessant at bemærke, at der er i 2005 er anskaffet en udvidet adgang til virksomhedsdatabasen Amadeus, som kom i stand på baggrund af en bevilling fra et forskningsprojekt ved Institut for Nationaløkonomi. Det giver et fingerpeg om, at en strategisk samfinansiering med forskningsmiljøerne om elektroniske licenser også vil kunne gavne bibliotekets øvrige brugergrupper. Samfinansieringen er samtidig helt nødvendig, da biblioteket fra årets udgang kun modtager 1% af CBS' forskningsoverhead mod tidligere 3% (til og med 2005).

I løbet af 2005 har bibliotekets indsats på området '**Institutional Repository**' skiftet status fra projekt til drift. Første skridt i dette initiativ har været etableringen af et e-working paper arkiv for CBS, som indgår i videnportalen. Antallet af downloadede working papers nåede 100.000 ca. 1. september og 172.684 ved årets udgang. I forhold til antallet af downloads i 2004 har væksten i 2005 været voldsom; 434%. Afgørende for denne positive udvikling er, at CBS' working papers 'høstes' af de to globale systemer, Oaister.org og Google Scholar.

En anden murbrækker i udviklingen af services i det elektroniske bibliotek har været lanceringen af **Ejournals@CBS** i efteråret 2005. Med open source-systemet Ejournals@CBS tilbyder biblioteket nu en platform for tidsskrifter (med tilknytning til CBS), der gør det muligt at publicere eller arkivere et tidsskrift online for begrænsede midler. Første skridt var et udviklings samarbejde med Asia Research Centre om at præsentere Copenhagen Journal of Asian Studies.

I 2005 har biblioteket etableret et projekt om **e-studiematerialer** sammen med Institut for Informatik og DØK-uddannelsen. Erfaringerne fra dette projekt kom til at indgå i større skala i universitetsdirektørens projekt om fremtidens studiematerialer til CBS.

Biblioteket har gjort en særlig indsats for at få registreret flere fuldtidstidsskrifter via Business and Company Research Center. Over 500 tidsskrifter, primært branchetidsskrifter, er blevet tilgængelige via Bibliotekets katalog.

Biblioteket har evalueret sit engagement i den landsdækkende virtuelle biblioteksservice 'Biblioteksvagten'. 9 medarbejdere indgår i det lokale vagtteam som dækker 2 ugentlige 2-timers vagter. Mængden af spørgsmål er indtil videre begrænset, men biblioteket drager væsentlige erfaringer med at **vejlede på nye måder**, som kan anvendes til udvikling af lokale services. Adgangen til Biblioteksvagten på bibliotekets hjemmeside blev i 2005 integreret i menupunktet 'Spørg biblioteket' og fik hermed en mere fremtrædende placering.

Den elektroniske service RefWorks – et **referencehåndteringsprogram** – har været tilgængeligt for CBS-ansatte og –studerende siden 2003. Mhp. at øge kendskabet til systemet blev der i 2005 iværksat en kampagne, som har medført en vækst i benyttelsen på 40%, svarende til 100 nye brugere. Kampagnen har inkluderet bedre eksponering via hjemmeside, e-Campus, reklame via nyhedsbrev og afholdelse har ½-times introduktioner. Biblioteket vurderer, at licensudgiften først står i et rimeligt forhold til anvendelsen af servicen ved yderligere 100 brugere.

I forhold til at **it-intensivere bibliotekets interne processer** har 2005 været den helt store forberedelse til omlægning af interne processer. Umiddelbart efter årsskriftet udskifter biblioteket sit 15 år gamle bibliotekssystem, og 2005 har været stærkt præget af forberedelserne hertil. Det nye administrative modul kommunikerer bl.a. med brugerfladens selvbetjeningsystem, og umiddelbart vil regningsadministration og oprettelse af nye lånere blive automatiseret og kræve færre personaleressourcer end hidtil. Også leveringen af 'hyldeklare' af bøger og import af færdige katalogposter fra Dawson Books er blevet forberedt i 2005 - biblioteket forventer i den forbindelse en betydelig arbejdsbesparelse.

Biblioteket - som er vært for drift og udvikling af cbs.dk - har været pennefører på den første egentlige **kommunikationsstrategi for CBS' web**. Strategien er blevet udviklet i dialog med Kommunikationsafdelingen.

1.2.2 Individualiseret forsker- og studenterkontakt

Forskerservice

Forsøgsperioden, hvor 2 bibliotekarer siden marts 2003 har været udstationeret 15 t. ugentligt hos Institut for Ledelse, Politik og Filosofi (LPF), udløb 1. marts 2005. Forsøget blev forlænget til sommerferien, fordi der var sammenfald mellem LPF's flytning til Porcelænshaven og bibliotekets planer om nærhedsbetjening på det nye campusområde. Konklusionen på projektet var, at biblioteket fremover bør prioritere følgende i sin forskerservice:

- ph.d.-studerende
- publicering
- undervisning.

På de to CBS fakulteter blev der i 2005 for alvor sat fokus på **A- og B-tidsskrifter**; hvilke tidsskrifter giver den bedste akkreditering og dermed ranking i forskellige sammenligninger af business schools verden over. Især det Erhvervsøkonomiske Fakultet gik med støtte fra biblioteket ind i dette arbejde, og ved udgangen af 2005 lå der en liste klar med 60 anbefalede tidsskrifter. Denne liste vil blive gennemgået nøje af biblioteket mhp. anskaffe og tilgængeliggøre disse A-journals.

Studenterservice

I forhold til 2004 er undervisningsaktiviteten rettet mod CBS-studerende øget på alle områder i 2005, og der er sket en bevægelse mod at introducere studierne for idéen om at lægge informationssøgning ind i deres

studieplaner. Aktiviteterne har omfattet deltagelse i hovedopgaveseminarer, introduktioner til specifikke studier og for internationale studerende.

Via servicen 'Bestil en bibliotekar' har 56 studerende modtaget individuel vejledning i forbindelse med deres hovedopgaver eller større projektopgaver. Denne aktivitet er status quo i forhold til 2004.

1.2.3 Biblioteket som læringsområde og socialt område

Jf. afsnit 1.1.2 har biblioteket i 2005 ydet en stor indsats for at forbedre læringsområdet på Solbjerg Plads ved bl.a. at udvide antallet af enkeltlæsepladser med 50 ekstra borde og ved aktivt at arbejde for en god balance mellem 'snakkezoner' og støjfri zoner. I den forbindelse er gruppearbejdspladser blevet flyttet til kælderen, og der er gennemført bedre markering af zonerne samt mobiltelefon-policing.

Mhp. at **forbedre studiemiljøet for CBS-studerende** har biblioteket indført CBS-zone på 2. sal på Solbjerg Plads inkl. krav om at vise studiekort.

Et skridt i en anden retning i forhold til **servicering af eksterne studerende** er tilslutningen til EDUROAM-samarbejdet, som blev lanceret i efteråret 2005. CBS tilbyder hermed internetadgang til brugere fra andre uddannelsesinstitutioner, som medbringer bærbar pc i biblioteket. De kan via en krypteret adgang identificere sig som brugere på netværket med det samme bruger-id, som de anvender på deres egen institution – i Danmark eller i udlandet. CBS-studerende og -ansatte kan benytte samme tilbud, når de besøger andre institutioner tilknyttet samarbejdet. Den generelle pladsmangel taget betragtning er det dog et spørgsmål, om fx CBS-studerendes trafik til RUC er lige så intensiv som den modsatte vej!

Med fortsat over 1 mio. årlige besøgende har CBS' bibliotek slået sin position som én af Københavns bedste studiesteder fast: "...der er kø foran læsesalene på Handelshøjskolen og Det Kongelige Bibliotek, hvor arkitekturen og faciliteterne er i orden" (Bibliotekspressen 2006-01¹).

Planlægning af bibliotekets tredje filial med 70 nye læsepladser, undervisningsfaciliteter og trådløst netværk har været en central udviklingsopgave i 2005. Under overskriften '**nærhedsbibliotek**' har der været intensiv planlægning af indretningen og diskussion af bemandingsmodeller. Tilstedeværelsen i Porcelænsghaven er en strategisk indsats, som skal synliggøre biblioteket i det nye campusmiljø, og samtidig er det et eksperiment med nye arbejdsformer, hvor medarbejderne ud over at servicere brugerne skal løse egne arbejdsopgaver i det åbne arbejdsrum.

1.2.4 Forskningsformidling

Bibliotekets forskningsformidlingsaktiviteter er koncentreret om videnportalen (nyhedsbrev, ekspertbase, publikationsdatabase og fuldtekstarkiv), som blev lanceret i november 2004. Indholdselementerne er ikke blevet udvidet i perioden, men jf. afsnit 1.2.1 har biblioteket i 2005 udviklet systemet Ejournal@CBS, som giver mindre CBS-baserede tidsskrifter mulighed for større gennemslagskraft via en internetbaseret publiceringsværktøj. Systemet vil blive integreret i videnportalen i 2006.

Benyttelsen af ekspertbasen – Experts@CBS - indgår i CBS' resultatkontrakt med krav om en årlig vækst i benyttelsen på 10%. Dette krav er ikke opfyldt i 2005 - tallene er pga. skift i trafikmålingssoftware ikke er helt sammenlignelige:

Experts@CBS	2005	2004	2003
Antal besøg	53.926 (56.204)	57.680	31.022

Tabel 2. Kilde: Funnel Web Analyzer januar 2006, antal visitor sessions

¹ <http://www.bibliotekspressen.dk/artikel.asp?id=5109>

Fra 2005 tælles antallet af visitor sessions ekskl. ipnr. fra CBS. Tallene fra 2003-2004 er inkl. ipnr. fra CBS, dvs. diverse interne brugere af Experts@CBS. Til sammenligning er også opgjort antallet af visitor sessions inkl. interne brugere, dette peger på et mindre fald i antallet af brugere svarende til 2,5%.

ForskerForum gennemgik i sit martsnummer muligheden for at finde specifikke forskerkompetencer på de enkelte universiteters hjemmesider. Og der var ros til CBS' ekspertdatabase:

*"Det bringer os frem til CBS, der er klassens absolutte duks. 'Find en forsker' står der med stort på universitetets hjemmeside og vupti: Mange, mange forskellige forskningsfelter dukker op og så er det bare at klikke ind på alt fra biotek, bluetooth teknologi, børn som forbrugere, arbejderhistorie, så dukker forskerne op med yderligere udspecificerede forskningsfelter, så man helt præcist kan henvende sig til den relevante. Sådan skal det være."*²

Det er desuden interessant at fremhæve en figur fra rapporten 'Jagten på det troværdige universitet', som Huset Mandag Morgen udgav i 2005 for at belyse mediernes fokus på universiteterne. CBS lancerede Experts@CBS 1. februar 2003, og samme år er der sket en markant vækst i omtalen i pressen. Væksten kan naturligvis ikke alene tilskrives ekspertbasen, men basen har medvirket til at øge synligheden, og er stadig referenceramme for udviklingen af lignende initiativer på danske universiteter.

Mere mediefokus på universiteterne													
Avisernes omtale af danske universiteter, 2000-2004*													
År	KU	SDU	RUC	DTU	DPU	AAU	AUC	ITU	DFU	CBS	ASB	KVL	I alt
2000	3.445	580	530	699	133	2.572	535	91	82	735	258	650	10.310
2001	3.350	827	509	625	318	2.733	674	80	73	766	384	566	10.905
2002	3.570	929	525	644	376	2.774	768	89	82	793	453	570	11.573
2003	3.532	1.032	585	701	436	2.689	704	80	63	1.130	498	614	12.064
2004	3.972	1.166	690	761	517	3.114	806	77	114	1.315	495	638	13.665

Figur 2: Intet tyder på, at avislæsere kommer til at se mindre til de danske universiteter og forskere i fremtiden. Omtalen af universiteterne stiger støt.

Note*: Tallene bygger på databasesøgninger på det enkelte universitets navn i Politiken, Berlingske Tidende, Jyllands-Posten, Ekstra Bladet og B.T.
Kilde: Huset Mandag Morgen.

Kilde: Mandag Morgen og Danmarks Pædagogiske Universitet: *Jagten på det troværdige universitet, 2005, s. 14*³

Forskningsmiljøets tilslutning til basen er fortsat god og i vækst. Ved udgangen af 2005 var der registreret 235 deltagere, heraf er 54 tilmeldt i årets løb.

Antallet af **abonnenter på nyhedsbrevet** – Insights@CBS - er øget med 21% i perioden (603 abonnenter i alt). Der har ikke været gennemført nogle særlige aktiviteter for at tiltrække nye læsere, og biblioteket henfører derfor væksten til fænomenet 'Tip en ven'. Antallet af downloads er øget med 102% i 2005 (22.627 i alt).

1.2.5 Kompetenceudvikling

Bibliotekets medarbejdere afholdt i alt 358 efteruddannelsesdage i 2005 (2004=283), som dækker alle forløb - fra interne kurser til masteruddannelser og studierejser. Aktiviteten svarer til, at hver medarbejder i gennemsnit har haft 6,3 dages efteruddannelse i 2005, dvs. 1,3 dag mere end bibliotekets generelle målsætning.

Flg. bør fremhæves:

- 96,5 dag er anvendt på kompetenceudvikling i forbindelse med skift af bibliotekssystem
- 5 bibliotekarer har været på kombineret konference (Internet Librarian 2005) og studierejse i USA

² http://www.cbs.dk/content/download/22494/314616/file/640006_Forskerforum_marts_2005_side_12-13.pdf

³ <http://www.dpu.dk/everest/tmp/051122093046/jagten%20p%E5%20det%20trov%E6rdige%20uni.pdf>

- 1 medarbejder har deltaget i HHE's Sommerskole 2005, godt 90% af udgiften til dette kursus blev dækket af CBS' Kompetencefond
- 4 medarbejdere følger masteruddannelsen i biblioteks- og informationsvidenskab ved Danmarks Biblioteksskole
- 2 medarbejdere følger diplomuddannelsen i ledelse ved Danmarks Forvaltningshøjskole.

1.3 Direkte bruger kvalitet

1.3.1 Brugernes lån af fysiske materialer

I 2005 er tilgængeligheden af bibliotekets egne materialer blevet forringet; gnsn. ventetid på reserveret materiale steg i 2005 til 23 dage (2004=14 dage). Set over en 5-årig periode er der tale om en stigning på 5 dage. Data er noget usikre, men tilfredsstillende er det ikke.

Ventetid på reservationer	2005	2004	2003	2002	2001
Dage	23	14	13	15	18

Tabel 4: Reservationer/ventetider (Kilde: Årsstatistik 2005, Tabel B8)

I 2005 er ventetiden på materialer fra andre biblioteker er steget med 1 dag for bøger og er status quo for tidsskrifter. Som tabellen antyder, så svinger leveringstiden. En mulig forklaring er, at der er sket en stigning på 5% indlån fra udlandet fra 2004 til 2005.

Ventetid på indlån	2005	2004	2003	2002	2001
Tidsskrifter	8	8	9	9	8
Bøger	9	7	9	11	8

Tabel 5: Indlån/ventetider (Kilde: Årsstatistik 2005, Tabel B10)

1.3.2 www.cbs.dk

CMS-systemet kom i fuld drift i løbet af 2005, og alle miljøer er nu lagt over i det nye design. Driften på websystemet – dvs. **tilgængeligheden af cbs.dk** - har været stabil. Der er blot konstateret 0,3% uplanlagt 'nedetid' i 2005.

1.4 Personale

Ved et fælles personaleseminar i februar drøftede personalet ledelsens udkast til nye strategiske satsningsområder. Strategiudkastet blev desuden drøftet af Samarbejdsudvalget. Da CBS' overordnede strategi først blev godkendt ultimo 2005, kunne bibliotekets strategi ikke nå en formel godkendelse inden årets udgang.

2005 blev bl.a. præget af udskiftning i bibliotekets direktion. Overgangsperioden har ikke kunnet undgå at påvirke opgaveløsningen i perioden fra den uformelle meddelelse om biblioteksdirektør Michael Cotta-Schønbergs jobskifte til Københavns Universitetsbibliotek ultimo august til ansættelse af biblioteksdirektør René Steffensen medio november.

Personalet har været engageret i arbejdsgrupper vedr. integreret vagt og ombygning af skranken på Solbjerg Plads, og ikke mindst arbejdsgrupper vedr. det nye bibliotekssystem BookIT.

1.4.2 Personaleressourcer

Biblioteket anvendte i 2005 56,65 ÅV. Set over en 5-årig periode er der sket en reduktion i antallet af personaleressourcer, som svarer til 6,75 ÅV.

1.5 Finansielle ressourcer

(Udgifter i mio. kr.)	2005	2004	2003	2002	2001
Samlede driftsudgifter	30,9	30,0	31,1 ⁴	30,8	29,3

Tabel 5: Udgifter i mio. kr.

René Steffensen, biblioteksdirektør
16. marts 2006

⁴ Væksten i driftsudgifter i 2003 skyldes en mindre stigning i bevilling og særligt anvendt opsparing i forbindelse med indretning af bibliotekssalen og personalearbejdspladser.